

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Secunda. Ostenditur, Beatissimam Virginem inter omnes puras Creaturas primum, ac principem locum tenere in diuina prædestinatione, ex quo illibata eius Conceptio comprobatur, in illa verba: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

& debeat, ipsa tamen stella maris esse perhibetur, unde licet, ut profundum mare me terreat, ut maris tamen stella me alliciat, me dirigat, me illuminat, me irradiat, & navigationem absq: procella fortunatissimam pollicetur. Equidem, ut Ru-

Rupertus li. 3. in Ioannē.

Qui magno feruntur pelago, pauidi nauis, placidam sibi auram impetrati, fixa caelo sidera respiciunt, terra amissa tenent caelum, sedentesq; ad clauum, sideribus currunt, erratica verò sidera sequi fugiunt. Idem nobis, qui inscrutabilium arcanorum Dei paræ Marię vastissimum mare ingressi sumus, agendum est; primò placidus nobis ille spiritus implorandus, de quo Psalmista: *Spiritus (inquit) tuus bonus deducet me in terram rectam,* deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) *sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est.* Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

Psal. 142.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

Iud. 6.7.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

Apoc. 11.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

D. Damasc. ser. 2. de Assumpt.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

S. Ephram erat. de sanctissima Dei matris laudibus.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

S. Bern. ser. 61. de Virg.

in terram rectam, deinde Sancti Doctores pia mente, ac vigilantibus oculis lustrandi sunt, qui tanquam Arcturi nunquam occidentis lucida sidera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt: Hæreticorum verò stella erraticæ longè fugienda est; sunt enim (ut Apostolus Iudas ait) sidera errantia, quibus procella tenebrarum in æternum seruata est. Quòd si Apostolus Ioannes cap. 11. suæ Apocalypsis narrat, cum visa fuit arca testamenti, facta fuisse fulgura, & voces in eius honorem, æquū magis est, ut sacra illa, & animata arca inspecta (ut Damasceni verbis utar) *mican- tia laudum fulgura, variaq; encomiorum voces infonent, atq; vitam in tantæ Matris præconiis, ut Peticles, qui ab Aristophane fulgurare, & tonare dictus est, nos radiantia encomiorum fulgura mittamus; quod si hæc mittere non valeamus, saltem instar auicularum in uoculas prorumpamus. Hoc desiderio ardens sanctus Ephræm Diaconus ecclesiæ Edisseng, dicebat Mariam alloquens: *Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, o gratia plena, non oue linguam meam, & labia ad laudes tibi alacri, & lato animo canendos.* hoc eodem flagrans desiderio nosler S. Bernardinus Senensis, tam piè, quàm eleganter in hæc verba prorupit, quæ li-*

benter mihi usurpo. *Hic totum decurrat benedicta ingenium, & aureus sermo totus reluceat maiestate voluntaria oris mei beneplacita faciat sibi Dei Genitrix, Domina Mundi, Regina Cæli, ipsa sensum acuat, dirigat stylum, & linguam pauperis uenustiori respergat eloquio; ut de magnificentis eius aliquid, tamesi balbutiendo, depromam. Ad quod sane præter gloriam Dei, Virginis honorem, ac publicam Ecclesiæ Catholice utilitatem (ad quæ tanquam ad præcipuum scopum Marianæ laudis præcones respicere debent) non parum etiam ad id munificentissima eius pollicitatio animū allicit, & impellit, dum Salomon ait; *Cogitare de illa sensus est consummatus, & qui uigilauerit propter illam, citò erit securus:* & cap. 1. Prouerb. inquit: *Ne dimittas le-**

Prou. 1.

gem matris tuæ, honora illam, si uis ab ipsa honorari, & in bonis ditari. Ut enim dixit Ecclesiast. *Sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem;* hunc autem thesaurum cælestem esse, his uerbis piissima Mater explicuit. *Qui me elucidant, uitam æternam habebunt:* quibus (arbitror) non obfcure inliuasse, eorum capita, qui laudabiliter in eius encomiis celebrandis, & elucidandis se exerceant, laurea Doctorebus promissa in cælesti Patria redimenda fore. Tandem finem dicendi facio, charissimi amici nostri Martini (quippe, *Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:*

Eccles. 3.

Eccles. 24.

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

Martini del Rio in florida sua carmina mihi uendicans:

HOMILIA II.

Offenditur, Beatissimam Virginem inter omnes puras Creaturas primum, ac principem locum tenere in diuina

prædestinatione, ex quo illibata eius
 Conceptio comprobatur in illa verba:
 Dominus possedit me in initio via-
 rum suarum, antequam quidquam
 faceret à principio, ab aeterno ordina-
 ta sum, & ex antiquis, antequam
 terra fieret, nondum erant abyssi, &
 ego iam concepta eram.

Prou. 3.

INTEMERATAE Vir-
 ginis Deiparæ Mariæ
 excellentissimam præ-
 destinationem, tamen si
 reliquorum sanctorum
 prædestinationi in eo
 persimilem fateamur,
 quod utraq; æterna; & in neutra propria
 merita desideranda sint, cum omnimodâ
 eius causam ex solo diuinæ voluntatis be-
 neplacito petendam esse sanior Theolo-
 gorum doctrina censeat, vt pereleganti
 metaphora edocuit D. Paulus, qui de æter-
 na illa electione sermonem iustituens, de
 qua ipse: *elegit nos ante mundi constitutio-
 nem; diuino quidem spiritu afflatus, fors, illam
 vocauit: forse vocati sumus:* sicut .n. in
 fortibus nulla habetur meritorum ra-
 tio erga illos, quibus foelix contingit fors:
 ita Deus neminem sanctorum propter ei
 merita prædestinavit, sed ob meram eius
 gratiam, & munificentiam. Quod & vete-
 res illi Ethnici prædorasæ mihi videtur,
 dum ingeniosè satis fingebant, singulos
 Deos pro insigni suo singulas infructife-
 ras arbores sibi elegisse, quarum peculia-
 rem curam gerebant: Iupiter elegit quer-
 cum, Apollo laurum, Neptunus spinum,
 Venus myrtum, Iuno iuniperum. Huius
 tam singularis, & inopinatæ electionis
 nouitatem Minerua Dea admirata valde,
 sciscitabatur ab eis causam, ob quam ar-
 bores omnium infructuosiores sibi elegif-
 sent? cui Diï responderunt, ea propter id
 factum fuisse, vt arbores illæ palam agno-
 scerent, non ob earum merita, sed ex gra-
 tuito Deorum munere electas fuisse. Quæ-
 nam quæso Saulo infructuosior arbor ex-
 cogitari potest, ad cuius umbram Iudæi

Ephes. 1.

Ibid.

Ingeniosa
 fabula An-
 ciquorum.

Stephanum lapidarunt? quæ nocua ma-
 gis, quam Magdalena, quæ inflat veneficæ
 Taxi Ciuitatem infestabat? quæ nam extir-
 panda magis, quam Dimas, latro, & via-
 torum deprædator? has nihilominus in-
 fructiferas arbores consulto Deus sibi ele-
 git, vt eorum prædestinatio non ipsorum
 meritis, sed diuinæ misericordiæ adscri-
 beretur, vt disertis verbis dixit Apostolus:

*Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed
 secundum misericordiam suam saluos nos
 fecit.* In eo tamen beatissimæ Virginis
 singularis electio, cuiuscunq; puræ crea-
 turæ prædestinationem valde excelluit, quæ
 licet absque propriis meritis fuerit, prio-
 ritate tamen rationis, & dignitatis longo
 interuallo reliquas superauit. Quæ duo
 mirifice elucidant egregia illa Ecclesiasti-
 ci verba, quibus singularem quandam ex-
 citauit quæstionem dicens; *Quare dies dii
 superat, & iterum, lux lucem, & annus an-
 num à sole? quasi dicat: Cum dies om-
 nes sint velut filii, aut partus solis, vnde
 prouenit, quod dies hæc celebrior, & ho-
 noratior habeatur, quàm dies ferialis, cui
 nullus honor defertur? Certe huius dispa-
 ritatis causam minime dixerim ipsum Pa-
 trem, sc. solem: subiungit enim Eccles. *Se-
 parati sunt facti sole, & præceptum custo-
 diendo: nec etiam putauerim causam so-
 lem mouentis, & dies diuidentis imperi-
 tiam: continuo enim addit: à Domini scilicet
 ita separati sunt; & per Dei sapientiam di-
 uidentur; quemadmodum enim annum
 partitus est altissimus in quatuor illa tem-
 pora, frigidam hyemem, floridum ver, ca-
 lidam æstatem, & fructiferum autumnum;
 sic etiam, & Ecclesiastici anni festiuitates
 diuisit: & immutat tempore, & deus
 scilicet: hoc est, quasdam voluit stabiliri pri-
 mæ Classis, alias secundæ; has celebres, il-
 las celebriores, quasdam celeberrimas: &
 ex ipsis exaltabit, & in ipsis abis Deus, &
 ex ipsis posuit in numero dierum. Nec fit sa-
 tis quæstioni, si quis respondeat: Natale
 Domini (exempli gratia) tali die celebra-
 ri, quia palam in eo mundo apparuit; Re-
 surrectionis, quia tunc ad vitam reuocatus
 est;**

Tit. 3.

Eccles. 38.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

AA. 2. est; Pentecostes, quia in eo descendit Spiritus sanctus in linguis igneis; id inquam nihil prorsus refert. Nam, quod Christi Natiuitas, eius Resurrectio, & Spiritus S. missio illis potius diebus contingerent, quam aliis, certe id non merito dierum, sed diuinæ voluntatis electioni, & beneplacito adscribendum est. Non dissimiliter hominibus accidit, qui licet (vt ait ibidem Ecclesiasticus) ex terra orti sint. non secus, quam dies à sole: *Et omnes homines de solo, & ex terra, unde creatus est Adam,* nihilominus tamen quos Naturæ conditio æquales effecerat, duæ illæ prædestinationis, & reprobationis fortes absque propriis meritis impares, & inæquales reddiderunt: *In multitudine Disciplina Dominus separauit eos, & immutauit vias illorum;* immutationem autem hanc subiicit, dum de reprobis ait: *Ex ipsiis maledixit, & humiliauit.* de Prædestinatis vero: *Ex ipsiis benedixit, & exaltauit.* Inter hos ergo prædestinatos Christus Dominus, de quo D. Paulus: *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute,* primum locum obtinet, vt indicant verba illa: *In capite libri scriptum est de me:* Secundum verò sanctissima eius Genitrix, quos diuina omnipotentia ad eo exaltare dignata est, vt ille ad diuinæ, & increatæ filiationis celsitudinem, hæc ad Dei Matris culmen pertingeret. sicut enim decreuit Deus primum parentem Adamum generis humani Caput constituere, eique sociam Euam adhibuit ex dormientis ipsius latere formatam; ita ad reparandum Genus humanum, & vt in mundo esset caput alterius propagationis spiritualis, non ex sanguinibus, neque ex volutate carnis, sed ex Deo, & eius diuino spiritu Christum prædestinauit: quem ob id Paulus secundum & nouum Adamum crebro appellat: ex cuius latere dormientis in Cruce eduxit hanc secundam Euam, id est, Matrem viuentium, per gratiam. Vnde sicut Eua secunda post Adam procreata fuit, ita & Maria immediate post Christum secundo loco prædestinata fuit. Ex quo *Diui Augustini do-*

ctinam secutus, non immerito Christum Dominum, primam sabbathi, Virginem verò *secundam sabbathi* dicemus; maxime, quòd *prima sabbathi* dies erat solis, secunda verò sabbathi dies lunæ, quæ Mariam designat, quam canit Ecclesia pulchram, vt Lunam: cum ergo Beatissima Virgo secunda fuerit post Christum, consequens fit primam fuisse prædestinatorum inter puras creaturas; vt præter Rupertum, & Galatinum nonnulli Patres docuerunt, præsertim D. Gregorius dicens: *Matiam post Christum omnes transcendere creaturas dignitate suæ electionis;* & S. Bernardinus Senensis B. Virginem alloquens, *Tu (inquit,) ante omnem creaturam in mente Dei prædestinata fuisti, vt Deum ipsum, hominem procreares.* cap. 4. Accedit Andreas Cretensis dicens: *Hæc est declaratio profundorum diuina incomprehensibilitatis; hic est scopus, qui excogitatus est ante sæcula.* Facit ad idem, quod refert Franciscus Venetus in Armonia Mundi; nimirum, inter reconditissima Hebræorum Arcana, illud celeberrimum haberi, vnam apud Deum esse primam omnium creaturarum, quæ reliquarum omnium perfectiones cõtineret, quam illi appellabant (Mitatròn.) Hanc autem esse Matrem Messie ex eo colligebant, quod nomen (Maria) Hebræis cõstituit numerum ducentessimum nonagesimum, quem eundem reddunt extremæ literæ illarum vocum (Mitatròn.) Ratio etiã idipsum confirmat: Nam, cù Deus decreuit filium suum ex Beata Virgine futurum esse hominem, consequens erat, nihil immediate prædestinare, quam Matrem, ex cuius thalamo tãquam sponsus processurus erat: hæc enim fuit, quam præparauit Dominus filio Domini mei, vt in figura eius prædictum fuit de Rebecca: Deinde, quia dignitas Matris Dei adeo præcellens est, vt suo modo pertinet ad ordinem vnionis hypostaticæ naturæ humanæ cum Verbo diuino, eum Maternitas hæc ita illam intrinsece respiciat, & ab ea dependeat, vt omnino repugnet,

D. Augu. in Prefat. in Psal. 47.

Rupert. 2. in Cant.

Galatin.

D. Greg. in lib. Reg. c. 7.

D. Bernardinus

de Virg. si, vt Deum ipsum, hominem procreares. cap. 4.

Andr. Cretensis. ser. de Assumps.

Francisc. Venetus in Armo. Mundi Cant. 1.

10. s. c. 6.

Genes. 24.

gner, esse Matrem Dei vnione hypostatica deficiente: igitur, cū Mater Dei sit, quæ magis accedit ad Christum, tam in esse naturæ, quàm gratiæ, vt Scholasticorum Doctorem more loquar; non est, cur dubitemus, prædestinationem Virginis fuisse immediatam prædestinationi Christi: immo, cum Mater, & Filius relatiua sint, mutuo se respicientia, non poterat præordinari filius, non præordinando simul & matrem. Tandem idem proclamant non pauca sacre Scripturæ testimonia: In persona enim illius canit Ecclesia: *Ego ex ore Altissimi prodita, primogenita ante omnem Creaturam.* & Sponsus ait: *Adolecentularum non est numerus; vna est Columba mea, perfecta mea.* & Ecclesia inquit,

Eccles. 24.

Cant. 6.

Ecclesia

Romana in

officio Cō-

& Natiu. B.

Virg.

Prou. 8.

Basil. lib. 1.

cont. Eunod.

Origē. lib. 1.

Periar.

Tertull. lib.

con. Placen.

Iustin. Dial.

con. Triphō.

Amb. de fide

lib. 1. c. 7.

Sed pergo iam proposita Ecclesiastici verba, quæ idipsum mirifice illustrant, elucidare, ex quibus immaculata Virginis Conceptio nō parum corroborabitur: ait enim illa: *Dominus possedit me in initio viarum suarum: Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret.* Non me latet, hunc locum varias substinere expositiones; nam D. Basilus contra Eunomium, Origenes in Periarcho, Tertullianus contra Placentinum, Iustinus Dialogo contra Triphonem autumant, ibi loqui filium Dei, qui est sapientia Patris, vt terminat naturam diuinam, non vt terminat naturam humanam. sed D. Ambrosius lib. 1. de fide refellit hanc expositionem, eo quod verbum illud: *Dominus* aperte illam excludere videatur: cū enim filius Dei, vt terminat naturam diuinam sub nullius possessione, & dominio fuerit, nec possit esse, nemo vnquam illū possedit, vt Dominus. Verba Ambrosii sunt hæc: *Si filius loqueretur vt Deus non diceret, Dominus, sed, Pater.* Alii Doctores Salmanticenses arbitrantur in prædictis verbis sermonem non esse de sapientia Incar-

nata, sed de sapientia absolutè, prout est directiua actionum, quæ quidem introducit ibi per figuram, vt aiunt, propositam, qua solent Rhetores munus personarum rebus inanimatis accommodare: Vnde, inquit, sensum germanum, illorum verborū esse: sapientiam fuisse comitem indiuiduum Dei in pductione creaturarum, iuxta illud, quod infra subditur:

Cum ipso eram cuncta componens, atq; adco nihil se fecisse, nisi sapienter. Sed longè isti errant; non enim legerant Epiphaniū in Anchorato hæresi 67. asserentem, locum illum planè esse intelligendum de sapientia incarnata, & hanc expositionem esse magnum Patrum, quod procul dubio verissimum est. Nam illam tradunt imprimis Hieronymus super Epistola ad Ephes. 2. dicens: in Hebræo non haberi: *Creauit me, sed, possedit me:* vt quom; tamè verbum referendum esse ad sapientiam incarnatam. Cyrill. Alexandrinus 5. The-

sauri c. 4. & 8. ait: *Quærendum est, quis est, qui dixit: Dominus creauit me,* & respondet: *Christus iam homo factus.* Damascenus lib. 4. cap. 19. Chryostomus de sancta, & mirifica Trinitate, Nyssen. de fide ad Simplician. Hilarius 12. de Trinit. Ambros. 1. de fide. August. serm. 53. de verbis Domini, & 1. de Trinit. cap. 12. Nazianz. orat. 2. de filio. Athanas. 3. contra Arianos D. Thomas p. q. 41. art. 3. ad quartum. Idem habent Patres omnes sex & Synodi actione 6. tom. 4. & vniuersi etiam Patres Concilii Hispanensis secundi. c. 13. & Iustinus Imperator in edicto fidei missio ad Ioannem II. Papam, vbi adducit Basilium id docentem lib. 4. contra Eunomiū; & ante omnes illos id docuit Clemens 1. lib. 1. Constitutionum Apostolicarum ca. 12. vbi hanc ait esse doctrinam Apostolorum; estq; valde consentanea Textui prædictæ expositioni, vt satis indicant verba illa: *Et delicia mea esse cum filiis hominum,*

quæ de sapientia incarnata debere intelligi tradunt communiter Expositores; & docuit Laurentius Iustinian. serm. de Eucharist. quæ ideo ab initio, & ante secula

Prou. 8.

D. Epiph in Anchorato hæresi 67.

Hieron. super epist. La ad Ephes. 2.

Cyrill. Alex.

Damasc. Chrysof. Hilarius.

Ambros. August.

Nazianz. Athan.

D. Thom.

Prou. 8.

Laury. Iust. ser. de Eucharist.

creata

creata dicitur, quia antequam Deus quidquam facere decreuisset, Verbi Incarnationem futuram disposuit; additurque *creata in initio Viarum Dei*, quia fuit primum initium operum Dei ad extra, non in executione temporalis, vt constat, sed in aeterna Dei prædefinitione. *Viarum* etiam nomine, opera Dei esse intelligenda satis indicat illud Isaia: 55. *sicut exaltati sunt cœli à terra, ita exaltantur viæ meæ à viis vestris*, id est, opera mea ab operibus vestris; & illud Psalmi 144. *Iustus Dominus in omnibus viis suis*, quod statim magis exponens Regius Vates, subdit: *Sanctus in omnibus operibus suis*. Cum ergo sapientia incarnata dicatur initium operum Dei, & id nequeat intelligi secundum executionem, necessario est intelligendam secundum prædefinitionem æternam.

Isai. 55.

Psal. 144.

Ibidem.

Ecclesia Romana in officio Concept. & Natiu. B. Virg.

Veram etiam in sensu mystico posita verba aptè satis intelligi de sanctissima Deipara Maria, Ecclesie Catholice Romanæ Authoritas nos docet, dum non semel ei illa a commodans Virginem introducit ea loquentem, quod non parum arbitror tantæ Virginis excellentiam commendare. nam quis quæso non mirabitur, vt, quæ secundum sensum literalem de increata sapientia, aut Verbo incarnato intelliguntur, Beatæ Virgini in sensu mystico facile adaptentur? Sane vestis magno Giganti apta, statura pusillis congruere minimè potest: cum ergo, quæ de infinita Dei sapientia dicuntur de Beata Virgine etiam verificentur; necesse est illam ex infinitate filii in finitam quandam dignitatem mutasse, indeque est, vt vtrique (licet in diuerso sensu) verba illa planè conueniant. Et quidem in primis, vt iam nonnulla ex multis, quæ in illis delitefcunt sacramenta, aperire exordiar, non absque singulari mysterio Beatissimæ Virginem dixisse teor: *Dominus possedit me*; & non, *Deus possedit me*; nam, cum in Conceptione Beatæ Virginis Creator generis humani, tanquam absolutus Dominus nullo positiuo iure adstrictus se gessisset,

Prou. 8.

in vniuersali lege de contrahenda labe peccati originalis cum Beata Virgine dispensans, ideo ad id significandum non verbum, *Deus*, sed *Dominus* usurpauit, dicens: *Dominus possedit me*. Aliud etiam sacramentum latet in hoc verbo, *Dominus*, August. li. 8. ad quod aperiendum obseruo cum Diuo Augustino, quod Moyfes quandiū locutus est de creatione Mundi; dum à sapientissimo Opifice formarentur elementa, & corpora cœlestia, & hæc Astrosum varietate, illa vegetabilium piscium & animantium, diuersitate locupletarentur, minimè Deū vocauit *Dominum*; sed hæc *Dominus* nomenclaturam ei solū tribuere coepit, cum primum hominem in Paradiso collocauit: *Tulit ergo Dominus Deus hominem, & posuit eum in Paradiso voluptatis* cuius rationem eam putauerim esse, quod supremum eius dominium non in eo potissimum effulget, vt instar terrestrium dominorum, de quibus dicitur: *Reges gentium dominantur eorum*, ingentem famulorum multitudinē suo imperio subiiciat, sed in eo, quod Dominos ipse constituat, ac Regna & dominia quibus ipsi liber distribuat, iuxta illud: *Per me Reges regnant*: Vnde quæ introducens Adamum in Paradiso, cum constituit Dominum illius, & animantia omnia suo dominio subiugauit; *omnia subieci sub pedibus eius*: ideo Moyles distulit Deum *Dominum* appellare quousque; Adamum Orbis Dominum constituerat: quia ergo mirum in modum magis perfulget supremum Dei dominium in eo, quod Beatissimam Virginem Angelicam Reginam, ac mundi Dominam, sibi subiectam habeat, quàm quod super humanam, & Angelicam naturam dominetur; ideo ad id explicandum consulò ipsa dixit: *Dominus possedit me*. hæc enim ratione dominium illius mirum in modum commendauit. Aliter etiam id ipsum explicare possumus, vt dixerit: *Dominus*, ad significandum Deum a principio suæ conceptionis perfectum illius dominium habuisse, atque adeo per peccatum originale diabolico dominio nec per mortuum subia-

Ibid.

August. li. 8. de Genes. ad literam c. 11.

Genes. 2.

Luc. 11.

Prou. 8.

Psal. 8.

Gen. 2.

Prou. 8.

B

subia-

subiacuisse. Cum enim idem non possit à duobus dominis sub pfecto dominio possideri; vt habetur l. si, vt certò. §. si duobus vehiculum, & ibi Glosa, & DD. ff. commodati, consequens est, quod cum Beata Virgo à principio suæ Conceptionis sub Dei dominio extiterit, peccati originalis labe, quæ sub Diaboli dominio animam constituit, omnino caruerit. sed & verbum *possedit* id ad amulim explicat. Porro possessio rei à proprietate, & dominio eius longè adeò distat, vt tritum sit Iuristarum Axioma: *Possessioni cum proprietate nihil est commune.* Vnde locator domus possessionem eius habet: è contra vero in mutuo penes patronum manet dominium, non possessio: Idem accidit non dissimiliter in rebus spiritualibus: Deus enim habet dominium, & proprietatem omnium Prædestinatorum, vt non obscure indicant verba illa: *Nec rapiet eas quisquam de manu mea.* Cæterum quando aliquis illorù incidit in peccatù mortale, Diabolus est, qui possessionem eius habet, licet Deus iure prædestinationis dominium & proprietatem. E contra vero Diabolus dominium, & proprietatem habet omnium reprobatorum. Cæterum, si quem eorum (vt sæpe contingit) poenitet de peccatis, & acquirit Dei gratiam, tunc Deus habet possessionem illius, licet Diabolus dominium. Hæc igitur est mira excellentia Beatissimæ Virginis super omnes prædestinatos, quod quamuis Deus eorum omnium semper dominium habuerit, & proprietatem, non tamen semper possessionem, quia toto tempore, quo fuerunt labe peccati originalis infecti, Dæmon habuit eorum possessionem; Beatissimæ autem Virginis, quia nulla unquam macula peccati infecta fuit, semper, & pro omni instanti Deus habuit dominium, proprietatem, & possessionem. Confirmat mirifice hanc expositionem, quod D. Hieronymus in epistola ad Cyprianum, hæc eadem verba explicans in sensu literali de increata sapientia, ait: *Possessio significat, quod semper filius in Pa-*

Ioan. 30.

D. Hier.
epist. ad Cyprianum.

tre, & Pater in filio fuerit: igitur, eadem verba in sensu mystico, de Beata Virgine accepta, licebit explicare, quod dum ait se possessam à Domino, talis possessio significet, quod semper filius in Matre, & Mater in filio fuerint in diuina acceptatione: nunquam igitur, nec per momentum fuit Deo ingrata, & iniusta, quæ gratiæ, & vitæ Auctorem paritura erat. Ad hoc ergo significandum, introducit Salomon immaculatam Virginem dicentem: *Dominus possedit me in initio viarum suarum,* ac si diceret: Deus non non solum perpetuum mei dominium, & proprietatem, sed & perpetuam & nunquam interruptam possessionem habuit, ita vt nec per momentum quidem sub alterius possessione, quàm Creatoris mei iacere me permiserit. Certe Christus Dominus, licet tanquam supremus omnium Pastor, ouium suarum etiam ab æterno curam gesserit, singularem tamen illam adhibuit in custodia ab initio suæ Conceptionis hæc mitissima oue, ne inter vngues diabolicas immanissimi lupi incideret, sciens, quod parvus error in principio (vt dixit Philosophus) maximus fieri solet in fine. Originale quidem peccatum, velut error in principio conceptionis humanæ fuit, vt ait David: *Errauerunt ab utero,* potestq; dici parus in comparatione peccati mortalis, quod grauius est: ille autem error ab Adam semel commissus, factus fuit magnus, dum in omnes nos late se diffudit: Nemo enim nostrum est, qui cum David lachrymans dicere non possit: *Errauit sicut ouis, qua perit.* Quia metaphora apte versus est David, ad significandum quod quæ admodum iter faciente grege, si ouis, quæ præcedit, veritum locum ingrediatur, aliæ per plures oues eam in sequei solent: sic errantem Adamum, omnes nos instar ouium errantium secuti sumus, vt prædixit Isaias: *Omnes nos quasi oues errauimus.* Ab hoc tamen errore in principio conceptionis custodiuit Deus hanc purissimam ouem, ex qua nasciturus erat *Agnus occisus ab origine mundi:* vt sic ab originali labe eam præ-

Prouerb. 8.

Psal. 57.

Psal. 118.

Isai. 53.

Apoc. 5.

ser.

ferrians, aptam, & idoneam se exhiberet, ut præfinito tempore inuenta foret habes de Spiritu sancto; ut dixit D. Matthæus. subdit deinde, *in initio viarum suarum.*

Match. 1. Rupert. Rupertus Abbas nomine viarum intelligit omnes sanctos; D. verò Hieronymus, Angelos, quia tam illi, quam illi precibus, quas pro peccatoribus fundunt, viam illis parant ad æternam felicitatem capessendam. Alii curiosè opinantur, nomine *viarum* denotari diuinas processiones Filii, & Spiritus Sancti; Filius enim producitur à Patre per viam intellectus, Spiritus sanctus per viam voluntatis, ut Theologi loquuntur; cum ergo (inquiunt) Beata Virgo dicit; possessam fuisse à Deo in initio viarum suarum, significare voluit, ab æternitate, in qua Filius, & Spiritus sanctus fuere producti, ipsam esse prædestinatam ad hoc, ut ab instanti suæ Cœceptionis ita possideretur à Deo per gratiam, ut nullus pateret aditus diabolicæ possessioni per maculam originalem. Alii existimant, sub nomine *viarum* significari omnia opera Dei, iuxta illud Isaie, *Sicut exaltantur cæli à terra, sic exaltata sunt via mea à visis vestris*, id est, opera mea ab operibus vestris; & illud Psalmi: *Iustus Dominus in omnibus viis suis*, quod magis exponens R. Regius Vates, continuo subiungit: *Et sanctus in omnibus operibus suis*. Cum ergo Beata Virgo, initium se gloriatur esse operum Dei, & id nequeat intelligi secundum executionem, consequens est intelligendum esse secundum prædefinitionem æternam, quod & sequentia verba aperte indicant: *ab æterno ordinata sum, Et ex antiquis*, ubi Hebræum originale habet: *principatum habui in vexilliferam tuorum operum*. sicut enim vexillifer anteit omnem exercitum, sic in diuina prædestinatione Beata Virgo præiuit ante omnes sanctorum, & Angelorum exercitus. Latet etiam illud arcanum in verbo illo: *ordinata sum*: ait enim D. August. lib. 19. ad Marcellinum, cap. 13. *Ordo est parium, dispersum q. rerum, sua cuiq. loca tribuens, dispositio*. proinde misceri in pace nō sunt,

tranquillitatis quidem ordine carent. Cū ergo Beata Virgo ait: *ab æterno ordinata sum*: suppositum in se fuisse partes inæquales, ac dispares, animam scilicet, & corpus, rationem superiorem, & appetitum sensitiuum, has tamen partes ita bene inter se dispositas, & sibi coherentibus habuisse, ut neutra contra aliam vnquam conspiraret, nec enim corpus rebellionem tetrauit aduersus animam, nec sensualis appetitus rationi vnquam resistit. Tali quidem ordine decebat Dei genitricem ordinatam fuisse, quæ regulatissimum (ut ita dicam) ipsum ordinem mundo, ad illum regulandum paritura erat. Illud autem, quod ait: *ex antiquis*, non parum Beatæ Virginis commendat excellentiam: sicut enim excellentes Pictores solent antiqua exemplaria obseruare, ut ad eorum inspectionem, quæ pulchriora sunt, feligentes, pulcherrimam ipsi imaginem efforment: ita Deus Angelos, ac veteres Patriarchas, qui antiquitate temporis reliquos homines præcellunt, ab æterno contemplans, pulchriora ex eis selegit, ut in Beatâ Virgine omnia illa simul conferret, & pulcherrimam omnium imaginem illam effingeret. Vel certe, cum (sacra Scriptura id attestante) Deus trius, & vnus vocetur, *antiquus dierum*, non incongrue dicemus, per verba illa: *ex antiquis*, significari singulas diuinas Personas ex appropriatis sibi attributis singulares quædam nulli creaturæ in eo gradu vnquam communicandas perfectiones, Virgini liberaliter donandas prædestinasse. Pater virtutem, & potentiam ad generandum Deum; Filius, sapientiam, qua velut sapientissima magistra instat Deboræ, quæ Filius israel responsa dabat, ipsa præflet Ecclesie; Spiritus sanctus feruentem adeo amorem, ut ardentissimos quosque Seraphinos longè superaret. Cæterum non possum, nec deo subtilem aliam D. Thomæ expositionem in verba illa: *In initio viarum suarum*, silentio prætereire, utpote, quæ mirum in modum faciat ad immaculatam Virginis Conceptionem illustrandam: ait enim

B 2 nomi-

nomine *viarum*, apte posse intelligi viam misericordiae, & viam iustitiae, iuxta illud, quod cecinit David, *universa via Domini misericordia, & veritas*; ubi obseruandum est, in primo loco potuisse misericordiam, quia haec adeo illi placet, ut ad illam exercendam opus non habeat extrinseco aliquo excitante; iustitia verò, ut illam exequatur, indiget irritante, & impellente: quia ergo misericordia praet ante iustitiam, ideo vocat illam, initium viarum suarum; unde cum Beata Virgo ait: *Dominius possedit me in initio viarum suarum*, significavit, Deum misericordiae suae innitentem, non iustitiae, ab instanti suae Conceptionis illam possedisse, nam si iustitia, & non misericordia uti voluisset, non ab ipso, sed ab hoste peccati originalis à principio possideri incepisset. Ab hac autem pacifica possessione Beatam Virginem nunquam cecidisse, id satis perspicue ostendit, quod casus ille non poterat esse, nisi, vel quod Deus illam à se pelleret; vel quia ipsa voluntarie ab eius possessione se subtraheret; vel tandem, quia per vim, ac violentiam ab infestissimo humani generis hoste è manibus Dei raperetur. Constat autem, Deum neminem venientem ad se, unquam expulisse, ipso dicente: *eam, qui venit ad me, non eieciam foras*; nec Beatam Virginem iugum divinae seruitutis à se unquam abieuisse, quae semper humilem se Ancillam esse professsa fuit: *Ecces Ancilla Domini*; nec tandem in Demonis praedam datam fuisse: Christo dicente: *Nec rapiet eas quisquam de manu mea*.

Denique subiungit, quod & praedicta omnia confirmat: *Nondum erant Abyssi, & ego iam concepta eram*. Mirabile quidem est, quod cum Beata Virgo post quatuor milia annorum supra creationem Mundi concepta fuerit, & antequam quidquam faceret à principio, dicat de se creatam ab aeterno extitisse, & antequam essent abyssus, conceptam: nam si ab aeterno non erat, quomodo ab aeterno conceptam se dicit? Nec satis sit difficultati respondē-

do: fuisse conceptam ab aeterno in mente divina; id enim nullam praese fert singularitatem Virginis laudem, cum creaturae omnes, etiam infimi gradus, in divina mente ab aeterno conceptae fuerint. Sane ad hoc elucidandum, ostendere oportet, quae specialiter ratione dicatur B. Virginem praeter ceteris aliis creaturis ab aeterno fuisse conceptam: licet enim omnes creaturae sint eminenter in illo, immo, & quae carent vita, in illo vitam habeant, iuxta illud Ioann. *Quod factum est, in ipso vita erat*, Ioann. 1. super quae verba D. Thomas ait: *creatura in Deo est creatrix essentia*; quia tamen in Deo sunt similitudines omnium creaturarum, quas, Ideas, Theologi vocant; quanto res representata per illas excellentior est, tanto, ideae perfectior iudicatur. Vnde D. Tho. in qq. de veritate, q. vnica de idaeis, art. 8. ad 2. ait: *Si autem accipiamus idaeam, pro similitudine, sic cum diuersa sit consideratio Socratis, ut Socrates est, & ut homo est, respondebunt ei plures idaeae, vel similitudines* cum ergo Beata Virgo excellentissima sit inter omnes puras creaturas, consequens est, idaeam eius in mente divina omnium aliarum esse perfectissimam. Et, ne à doctrina D. Thomae discedamus, cum ipse in 1. sent. distin. 16. q. 2. doceat: idaeam esse essentiam diuinam, secundum quod est exemplar imitatum à creatura, manifestum est, creaturam magis imitantem ipsum Deum nobiliorem, & excellentiorem idaeam in Deo habere. Vnde, cum Beata Virgo inter omnes puras creaturas exactius omnibus Creatorem imitata fuerit, euidens est, idaeam in mente divina illam representantem, omnes alias longo intervallo antecedere. Ob excessum ergo, & praecellentiam huius perfectionis, speciali ratione ait Beata Virgo, se ab aeterno fuisse conceptam.

Deinde, quamuis in Deo omnia aequalia, & sine vilo discrimine durationis fuerint ab aeterno, in electione autem, & coordinatione illorum ad dignitatem, & finem suum, ad quem illa Deus creauit, & in do-

Ioann. 1.
D. Thom.

D. Thom.
qu. de verit.

D. Thom. 2.
sent. dist. 16.
qu. 2.

Psal. 24.

Prov. 8.

Ioan. 6.

Luce. 1.

Ioan. 10.

Prov. 8.

nis gratiarum, & prærogatiuarum, quas illis impartitus fuit, minime æqualia fuerunt. Cælum enim, & Terra æque ab æterno per Deum fuerant disposita, sed terrena humilitas, & ruditas cum cælesti excellentia, & pulchritudine qui conferri possunt: Angelus, & equus, Homo atque brutum sine prioris, & posterioris temporis differentia fuerunt in præcognitione, & diuino exemplari; sed quid est in bruti turpitudine, quod comparari possit cum angelica dignitate, & mentis humanæ acie? Almam igitur Virginem, & reliqua omnia pariter in mente æterna fuisse fabricata, & conflata dico; sed quid est quæso ad illorum omnium electionem cum præordinatione, & excellenti fine, ad quem Maria electa fuit, & disposita? Quare ad

ad Ephes. 1. Ephes. 1. Apostolus scribit: *operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Cælum enim, quod futurum esset locus felicitium, & Beatorum, amplitudine quadam, & singulari elegantia illud perpoliri voluit: Terram autem hominum, & reliquorum videntium domicilium arboribus, plantis, floribus variis, ac preciosissimis lapidibus vestiuit; hominem denique illius futurum dominum, & quem ad altiorem finem præelegerat, variis ad eum finem exornauit dotibus. Cum ergo Deus in donis, & diuinis charismatibus Matri suæ conferendis non aliorum velle, sed solam sui ipsius voluntatem, quæ sibi carissimam illam habebat, consuleret, tot eam oppugnerat muneribus, ac tantis cumulauit virtutum ornamentis, vt inter puras omnes creaturas, nihil iucundius ipse contempleretur, quam B. Virginem, præstantissimum omnium, quæ præconceperat, opus; ob hanc ergo præstantiam ait: Ab æterno se ordinatam, & antequam essent abyssi, conceptam. Memini S. Ioannem Damascenum, qui erga Dei Genetricem deuotionis zelo claruit, in quadam oratione de Laudibus B. Virginis, dum versaret verba illa: *Ab æterno ordinata sum,* dixisse: certissimum esse, Deum, cum aliquem sanctitate, & dignitate insignem

alios præcellere decernit, valde à longe principium eius præparare, ac disponere; quod probat Sampsonis exemplo, quem non tantum ab incubabulis, sed ab vtero materno sanctum præordinauit; & Ioannis etiam Baptista, quem in maternis visceribus Spiritu sancto repleuit. In operibus etiam, & artificii externis (experientia ipsa id comprobante) videmus, quanto excellentiora sunt, tanto longiore retro tempore incipi delineari, ac fabricari. De quatuor illis Pyramidibus Aegypti, quæ inter septem mundi mirabilia connumerantur, refert Plinius, earum fabricationem per nonaginta annos trecentis, & sexaginta millibus artificibus collaborantibus durasse; Et si, vt par est, D. Isidoro credimus, Arca Noë constructio centum consumpsit annos; Templum etiam Salomonis (vt sacra Regum narrat historia) septem annis extructum fuit, concurrentibus ad eius fabricam (vt ex eodem lib. Regum colligitur) quinque centum fere millibus ædificatoribus: non secus B. Virgo, quæ inter Dei præstantissima miracula merito numeratur, quæ etiam veri Noë, Christi Domini, Arca futura erat; quæ tandem tamquam Dei incarnati templum viuum à Deo corporaliter erat inhabitandum, tot retro annis in mente diuina cœpit ædificari, vel, vt verius dicam, ibi non cœpit, ipsa dicente: *Ab æterno ordinata sum, & nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram?* Porro, in horum verborum elucidatione, restat explicare; quid nomine *Abyssi* hoc loco intelligatur. Celebris ille Archidiaconus, in cap. nonne 37. distinctè docet: *Abyssum* dici ab *A*, quod est sine, & *Byssus*, quod genus quoddam lini candidissimi significat: vnde ait; idem esse *Abyssum*, quod sine *Byssus*, seu, sine candore: hoc supposito, apte quidem per *Abyssum* intelligitur peccatum, quod candore diuinæ gratiæ animam priuat, & nigram reddit, iuxta illud Hieremias. *Derigrata est super carbones facies eorum:* Ne autem cui vana videatur, nouitatem aliquam redolere hanc

*Iud. 13.**Luc. 1.**Plin. lib. 35. cap. 12.**D. Isidor. in Glos. super ca. 7. Gen.**3. Reg. 6.**Prout. 8.**Archid. in c. nonne, 37. d.**Thren. 4.*

Ioan. Dam. orat. de laud. B. Virg.

Psal. 41.

D. Greg.

expositionem, aduertat queso, prius illam Dauidem adhibuisse dicentem: *Abyssus abyssum inuocat*; id est, (vt D. Gregor. exponit) *unum peccatum ad aliud trahit*. Aiant Iulisperiti, negatiuam partem in cōtrouersis difficilis admodum esse probationis; vnde hoc potissimum superest remedium, vt accutatus probet, cum delictum sibi impositum, patratum fuit, löge se ab eo loco tunc abfuisse: non dissimiliter in proposito, cum mors peccati originalis ex Adamo primo Parente ortu habuerit, omnibus eius filiis per naturalem propagationem ab ipso descendentiibus, mors illa imputatur, tanquam præuaricatoribus in ipso capite contentis; at B. Virgo apertissime probat, sibi non imputandam esse mortem peccati, quia antequam essent abyssi originalis culpæ, etiam in æterna permissione, permittente omnes ab Adam naturali via propagatos infici, iam ipsa in mente Dei concepta, & in diuina voluntate præordinata erat: atq; hinc est, quod licet in profundo illo abyfso, ac profluuio originalis peccati submergi fuerint omnes ab Adamo progeniti, de quibus in sensu mystico intelligi possunt verba illa Exodi: *Submersi sunt in Mari rubro, Abyssi operuerunt eos, descendunt in profundum quasi lapis*: Beatissima vero Genetrix ex speciali filii sui beneficio, in Conceptione sua submergi non potuit: ipsa dicente: *Nondum erant Abyssi peccati originalis, & ego iam concepta eram in mente Dei, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

Exod. 15.

Proverb. 3.

NTER alia pleraque, quibus diuina prouidentia humanam prudentissimorum quoq; Principum superat, illud singulare est, quod isti Principes, etsi officia subditis, non tamen sufficientiam cōferunt, sed illam supponunt: cum enim eligunt aliquem in iudicem causarum ciuiliū, literatum, & in lure versatum sibi suatum habent: Et, cum quempiam in belli alicuius magni momenti generalem Ducem creant, prænotunt illum iam in arte militari peritum: vnde, nec illi Iuris, nec isti, artis militaris peritiam conferunt.

Deus autem, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, cum quempiam eligit ad munus aliquod obeundum, non solum officium, sed, & idoneitatem, ac sufficientiam ad illo fungendum ei confert, huic maiorem, illi minorem iuxta mensuram, & exigentiam officii, & dignitatis collata. Vnde D. Thomas ait: *Quos Deus ad aliquid eligit, ita preparat, & disponit, vt ad illud, ad quod eliguntur, inueniantur idonei, iuxta illud Apostoli: Idoneos nos fecit ministros noui Testamenti*: Sapiens enim regulator ea, quæ sunt ad aliquem finem, debet regulare secundum ordinem ipsius finis. Elegit Deus Ieremiam Prophetam, vt alios doceret: *Prophetam in gentibus dedi te*: ipse autem renuit, munus hoc suscipere, dicens: *Ecce, nescio loqui, quia puer ego sum*, tamen Dominus, cui contulit officium, dedit & sufficientiam. Ais, te puerum esse, atque adeo pauidum, & timidum? *Ne timeas à facie eorum, quia ego tecum sum*. Ais, te loquendi facultia penitus carere? *Ego tangam labia tua, & infundam in eis dicendi gratiam; Et misit Dominus manum suam, & tetigit os meum*: Hæc in veteri lege. In noua autem videmus, Christum Dominum iuxta mare Galileæ quosdam piscatores vocasse ad Apostolatam, quod piscandi animas munus erat, eis tamen ad id muneris obeundum, qua indigebant, sufficientiam largè dedit.

Eccl. orat.

Dom. 7.

post Pentec.

D. Thom.

3. p. q. 27.

art. 4.

1. Cor. 3.

Ierem. 1.

Ibid.

Ibidem.

HOMILIA III.

Prædestinatam fuisse Beatam Virginem in Matrem Christi Domini, & coadiutricem illius ad redemptionem Generis humani; præscorum Patrum monumentis ostenditur: ex quo immaculatam fuisse eius Conceptionem non obscure deprehenditur.